

Post- och kassaservice

Sammanfattning

I betänkandet behandlar utskottet frågor om post- och kassaservice med utgångspunkt i 31 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2004 och 2005.

Utskottet avstyrker flertalet motionsyrkanden med bl.a. hänvisning till att regeringen nyligen låtit utreda frågan om post- och kassaservicen i landet och att beredning av ärendet nu pågår inom Regeringskansliet.

Utskottet utgår ifrån att resultatet av detta beredningsarbete leder till att förutsättningar även fortsättningsvis tryggas för en väl fungerande postmarknad med effektiva posttjänster, tillgängliga för alla till en servicenivå som motsvarar användarnas behov.

Utskottet förslår att riksdagen gör ett tillkännagivande om att förändring av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning.

Till betänkandet har fogats 10 reservationer (s, m, fp, kd, v, c, mp).

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	5
Utskottets överväganden	6
Ansvar för post- och kassaservice	6
Motionsförslag	7
Utskottets ställningstagande	11
Prisreglering	12
Motionsförslag	12
Utskottets ställningstagande	13
Samdistribution av post och tidningar	14
Motionsförslag	14
Utskottets ställningstagande	15
Postboxar och eftersändning	15
Motionsförslag	15
Utskottets ställningstagande	16
Tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m.	16
Motionsförslag	17
Utskottets ställningstagande	17
Avregleringen inom EU-området	18
Motionsförslag	18
Utskottets ställningstagande	18
Gemensamt nordiskt porto	19
Motionsförslag	19
Utskottets ställningstagande	20
Reservationer	21
1. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (m, fp)	21
2. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (kd, c)	22
3. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (v)	23
4. Prisreglering, punkt 2 (s)	24
5. Prisreglering, punkt 2 (v)	25
6. Samdistribution av post och tidningar, punkt 3 (mp)	26
7. Postboxar och eftersändning, punkt 4 (mp)	27
8. Tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m., punkt 5 (fp, kd, c)	27
9. Avregleringen inom EU-området, punkt 6 (m, fp)	28
10. Gemensamt nordiskt porto, punkt 7 (fp, kd)	29
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	30
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004	30
Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005	31

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Ansvar för post- och kassaservice

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:T289 av Annika Qarlsso och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 1,

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 34,

2005/06:T437 av Rigmor Stenmark (c) yrkande 3,

2005/06:T439 av Rigmor Stenmark (c),

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (båda kd),

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 37,

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15.

Reservation 1 (m, fp)

Reservation 2 (kd, c)

Reservation 3 (v)

2. Prisreglering

Riksdagen bifaller motionerna

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) yrkande 2,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 2 och

2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15 och

avslår motion

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

Reservation 4 (s)

Reservation 5 (v)

3. Samdistribution av post och tidningar

Riksdagen avslår motion

2004/05:T248 av Ingegerd Saarinen (mp).

Reservation 6 (mp)

4. Postboxar och eftersändning

Riksdagen avslår motion

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) yrkande 1.

Reservation 7 (mp)

5. Tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m.

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:N255 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 3 och

2005/06:T569 av Olle Sandahl (kd).

Reservation 8 (fp, kd, c)

6. Avregleringen inom EU-området

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 35 och

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 38.

Reservation 9 (m, fp)

7. Gemensamt nordiskt porto

Riksdagen avslår motion

2005/06:T293 av Helena Bargholtz (fp).

Reservation 10 (fp, kd)

Stockholm den 1 december 2005

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Krister Örnfjäder (s), Claes-Göran Brandin (s), Jan-Evert Rådström (m), Monica Green (s), Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m), Börje Vestlund (s), Christer Winbäck (fp), Tuve Skånberg (kd), Karin Thorborg (v), Berndt Sköldestig (s) och Mikael Johansson (mp).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlas frågor om post- och kassaservicen i landet med utgångspunkt i åtta motioner med 16 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2004 och nio motioner med 15 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2005.

Utskottets överväganden

Bakgrund

Post- och kassaområdet har genomgått stora förändringar till följd bl.a. av regelreformer, förändrade marknadsförutsättningar och teknisk utveckling. Mot denna bakgrund har nyligen två utredningsarbeten slutförts.

Post- och kassautredningen (dir. 2003:117) tillsattes av regeringen år 2003 med uppgift att bl.a. analysera effekterna av liberaliseringen och utvärdera nuvarande lagstiftning i förhållande till postmarknadens utveckling. Utredningen överlämnade i maj 2004 delbetänkandet (SOU 2004:52) Samhällets behov av betaltjänster och i januari 2005 slutbetänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5). Utredningen föreslår bl.a. nya politiska mål för postområdet, att nuvarande prisreglering slopas, möjlighet för tillståndsmyndigheten att återkalla tillstånd samt åtgärder mot otydlig prissättning och diskriminering. När det gäller betaltjänster föreslår utredningen att dessa skall upphandlas och att Posten AB befrias från sitt ansvar att tillhandahålla en grundläggande kassaservice.

Regelutredningen (dir. 2003:151) tillsattes av regeringen år 2003 med uppdrag att, utifrån de utvärderingar som gjorts bl.a. av postmarknaden, utvärdera de långsiktiga effekterna för konsumenterna, näringslivet, arbetsmarknaden och samhällsekonomin. Utredningen har i januari 2005 överlämnat sitt betänkande (SOU 2005:4) Liberalisering, regler och marknader. I utredningen lämnas en rad förslag inom olika samhällsområden, däribland inom post- och kassaområdet.

Betänkandena har remissbehandlats och bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Ansvar för post- och kassaservice

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet och den uppföljning som sker av utvecklingen på postområdet. Utskottet förutsätter att förutsättningarna för en väl fungerande post- och kassaservice även framgent tryggas i hela landet.

Jämför reservationerna 1 (m, fp), 2 (kd, c) och 3 (v).

Motionsförslag

Centerpartiet

I motion 2004/05:T289 av Annika Carlsson och Sven Bergström (c) anförs att den kassaservice som blev kvar när serviceställena tog över brev- och pakethantering i dag är en dyr verksamhet. Den förändring som påbörjats är nödvändig och har förutsättningar att bli bra. Men det måste ställas tydliga krav på produktionsutvecklingen så att båda verksamheterna kvalitets-säkras kontinuerligt för att alla skall garanteras en bra post- och kassaservice i hela landet. Utvecklingen leder till många lokala postombud som ger ökad närhet och utökade öppettider för kunderna. Det blir en flexibel och behovsstyrd verksamhet, vilket i många fall innebär en kvalitets-höjning (*yrkande 1*).

I samma motion anförs också att för att företagen skall sköta sin paket-hantering är det önskvärt med största möjliga flexibilitet. Därför skall postcenter tillsammans med företag, serviceställe och lantbrevbärare lokalt hitta den optimala lösningen för varje postkund. I många fall är lantbrevbärarna de som både har kunskapen, närheten och flexibiliteten, vilket gör att de är mest lämpade att ha den nära kontakten med företagen. Lantbrevbärarnas arbete och ansvar skall kunna utvecklas så att de fungerar som mobila postcenter (*yrkande 2*).

I motion 2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) framhålls att Postens funktion i landets alla bygder fyller såväl ett socialt som serviceinriktat behov. Det är inte minst påtagligt på landsbygden. Vikten av att bibehålla den inriktningen är väsentlig och skall betonas i ägardirektiven (*yrkande 1*).

Rigmor Stenmark (c) tar i två motioner – 2005/06:T437 *yrkande 3* och 2005/06:T439 – upp frågan om postservicen i landet. I motion T437 anförs att Uppsala län är ett län i tillväxt. Men det finns fortfarande stora skillnader mellan olika delar i länet. Det har stor betydelse att politiska företrädare på alla nivåer är uppmärksamma på detta samt att beslut fattas som binder ihop länet så att hela länet utvecklas på ett positivt sätt. Infrastrukturen i länets alla delar såväl i tätorter som på landsbygden är en av de viktigare ingredienserna för tillväxt i hela länet som måste förbättras och underhållas. Det gäller såväl vägar, bredbandsutbyggnad som postgång som måste fungera väl för länets alla medborgare.

I motion T439 anförs bl.a. att företag behövs både i stad och på landsbygd. För att företagen skall fungera och utvecklas väl krävs det grundläggande service av kommunikationer. En väl fungerande postgång är en viktig del. Det är inte acceptabelt att Posten AB flyttar postlådor flera kilometer bort från tidigare utlämningsställe vid företaget för att sedan erbjuda en s.k. hämta- lämna service dvs. ett erbjudande från Posten AB att mot betalning återuppta postutdelningen. Enligt motionären skall posten delas ut vid den juridiska personens bostad eller hemvist.

Folkpartiet

I *motionerna 2004/05:T468 yrkande 34 och 2005/06:T559 yrkande 37 av Erling Bager m.fl (fp)* anförs att postmarknaden har avreglerats och alltmer utsatts för konkurrens under senare år. På många orter finns flera aktörer som delar ut och distribuerar post. Detta är positivt och denna utveckling måste få fortsätta. Det är viktigt att Posten AB inte utnyttjar sin dominerande ställning på postmarknaden genom att via prissättning m.m. konkurrera ut konkurrerande bolag. Motionärerna anser att det är viktigt att postlagen följs noga även på den avreglerade postmarknaden, så att post- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet på lika villkor. Det är av vikt att postservicens utlämningsställen fungerar väl också för funktionshindre.

Kristdemokraterna

I två *motioner – 2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (kd)* samt *2005/06:T608 yrkande 15 av Johnny Gylling m.fl. (kd)* – förs synpunkter fram om den svenska postservicen, bl.a. hänvisas till EU:s postdirektiv och Post- och telestyrelsens riktlinjer.

Enligt motionärerna är det viktigt att skapa goda förutsättningar för människor som bor på landsbygden. Att Posten fungerar är naturligtvis en absolut grundförutsättning. Många hushåll och företagare på glesbygden har dock drabbats av Postens indragningar. Posten AB håller på med en översyn av postutdelningen som på sina håll slår väldigt hårt. Vanligt förekommande är att Posten AB av besparings-skäl upphör med utdelningen för permanentboende och i stället tvångsförflyttar deras postlådor flera kilometer bort. Samtidigt erbjuder sig Posten AB att fortsätta utdelningen som tidigare mot betalning. Det kallas hämta-lämna-service och kostar 1 250–2 500 kr per månad. Det är helt orimligt att privatpersoner skall behöva betala 20 000 till 30 000 kr per år för något som borde vara en självklar samhällsfunktion för alla medborgare. Posten AB hänvisar till Post- och telestyrelsens (PTS) gällande riktlinjer och tänker inte ändra sina besparingsåtgärder. Ett grundfel i dessa riktlinjer är att de tillåter Posten att få ha så stora skillnader i samhällsviktig infrastruktur mellan glesbygd och tätort. Motionärerna föreslår att PTS riktlinjer ses över för att förhindra försämringen av postservicen i glesbygd.

Socialdemokraterna

I *motion 2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl.(s)* anförs att människors behov av Postens tjänster har förändrats mycket snabbt under senare år. Eftersom de flesta betalningar numera sker automatiskt eller med giro har människors behov av att besöka posten minskat kraftigt. Dessutom tar elektronisk post och annan ny teknik över alltmer av postgången. Trots det är det oerhört viktigt att postservice och betalning och kassaservice kan upprätthållas i hela landet. Det är en mycket viktig princip att alla männi-

skor skall ha tillgång till både postservice och väl fungerande betalnings- och kassaservice oavsett var i landet man bor. Särskilt småföretagare i glesbygden är beroende av att kassaservicen fungerar på ett bra sätt. Staten måste därför även fortsättningsvis ta ansvar för att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betalnings- och kassaservice i hela landet (*yrkande 14*).

Vänsterpartiet

I *motion 2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v)* tas Post- och kassaserviceutredningens förslag i delbetänkande (SOU 2004:52) Samhällets behov av betaltjänster upp. I motionen anförs att det är olyckligt att ett förslag nu läggs fram om utformningen om betaltjänster. Motionärerna anser att man bör avvakta och inte besluta något inom kassaserviceområdet innan den pågående utredningen om avregleringen lagt fram sitt betänkande (*yrkande 1*).

I motionen framhålls också att alla i samhället skall ha tillgång till grundläggande betaltjänster till rimliga priser. Motionärerna anser det nödvändigt att det även i fortsättningen finns ett statligt åtagande på området. Det är därför viktigt att detta ansvar tydliggörs med ett politiskt mål fastställt av riksdagen. Staten bör även i fortsättningen ansvara för tillgången till kassaservice i hela landet (*yrkande 2*).

I motionen tas också upp Post- och kassautredningens förslag om att Post- och telestyrelsen ges i uppdrag att upphandla de grundläggande betaltjänsterna där det inte är kommersiellt motiverat att tillhandahålla tjänsterna. Enligt motionärerna har aktörerna hittills visat sitt ointresse för att utföra betalservice utifrån kommersiella villkor, varför kostnaderna rimligtvis borde bli höga vid en upphandling. Dessutom tillkommer kostnaderna för själva upphandlingsförfarandet. Motionärerna säger därför nej till en upphandling av samhällsbetalda betaltjänster (*yrkande 3*).

I motionen framhålls också att staten även i fortsättningen skall ta ett mer direkt ansvar för utförandet av betalservice och vara en garant för detta. Staten skall ge ett samhällsuppdrag till någon att utföra uppdraget. Ett alternativ är att en särskild myndighet ges uppdraget. Posten AB bör ges uppdraget att se till att det finns en rikstäckande kassaservice med full kostnadstäckning i hela landet (*yrkande 4*).

I *motion 2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v)* tar Vänsterpartiet upp fem förslag om kassaservicen och allmänna postfrågor.

Det första förslaget rör bankernas ansvar för kassaservicen, vilket också tagits upp i den ovan redovisade *motion 2004/05:T344 (v)* *yrkande 5*. Vänsterpartiet anser att det är dags att kräva av bankerna att de tar ett samhällsansvar. Det är närmast en skandal att detta har fått fortgå så länge. Uppgiften att säkerställa den grundläggande betalservicen i hela landet och kostnaderna därför bör gå till banker och kreditinstitut. Liksom i Finland skall de enligt lag få en förpliktelse att ansvara för grundläggande betalservice. Genom denna lagändring åläggs de att betala fullt ut vad betalser-

vicen kostar. Detta eftersom det är bankernas bristande ansvar för sina kunder som skapat behovet av särskilda insatser. Vänsterpartiet anser att bankerna skall åläggas att ansvara för kassaservicen och de kostnader som detta medför (*yrkande 1*).

I motionen framhålls att en proposition i frågan om kassaservicen aviserades till våren 2005. Någon proposition lades dock inte fram. Detta är olyckligt, främst för den personal som arbetar inom kassaservicen och som nu får leva i fortsatt ovisshet om framtiden. De får samtidigt se sina heltidstjänster förvandlas till halvtidstjänster, vilket ger ett sämre utgångsläge inför inträdet i arbetslösheten eller pensioneringen. Regeringen måste snabbt fatta ett avgörande och ge besked i frågan om den svenska kassaservicen (*yrkande 2*).

I motionen anförs också att man inom EU planerar att utvärdera effekterna av öppnandet av postmarknaden. Olika studier skall göras, bl.a. kommer kommissionen att i slutet av år 2005 inleda en studie av hur de samhällsomfattande posttjänsterna påverkas av fullbordandet av den inre marknaden för post. Nya direktiv väntas inom några år. Sverige har i och med avregleringen redan gått längre än samtliga medlemsländer. De stora postländerna kan i skydd av sina monopol agera i Sverige medan svenska aktörer inte kan agera i dessa länder. Vänsterpartiets ståndpunkt är att det vore olyckligt att genomföra större förändringar eller ta vidare steg innan det går att se vilka effekter utvecklingen inom EU får på Postens område (*yrkande 3*).

I motionen sägs också att en utökad konkurrens enligt Post- och kassautredningens förslag leder till att andra länders dominerande postoperatörer lättare kan bredda sina marknader till att även omfatta den svenska. Frågan om en eventuell fortsatt konkurrensutsättning måste enligt Vänsterpartiet ställas i relation till det övergripande målet för postservicen. Ökad konkurrens får aldrig bli ett självändamål, menar Vänsterpartiet (*yrkande 4*).

Enligt motionärerna innebär Postens orättvisa spelregler att det blir stora svårigheter att bibehålla såväl servicenivå som enhetsporto. Detta kan innebära att utbudet, kvaliteten, priserna och nyttan för konsumenterna och den fungerande postservice vi har i dag riskerar att raseras. För att säkerställa en god service åt kunderna är det viktigt att de ramvillkor som fastläggs i postlagen anpassas så att en förnuftig balans mellan skyldigheter och rättigheter för Posten uppstår. Den samhällsomfattande posttjänsten måste vara finansierad helt ut. Redan nu lider Posten AB av ett regelverk som gör att det blir svårt att utföra ett samhällsuppdrag på en konkurrensutsatt marknad. Villkoren måste bli rättvisa i förhållande till ”russinplockarna”. De orättvisa spelreglerna för konkurrens på marknaden för Posten bör därför tas bort (*yrkande 5*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet vill inledningsvis anföra att en rad motionsförslag med anknytning till frågan om post- och kassaservice behandlades i utskottet hösten 2003 (bet. 2003/04:TU1). Vid utskottsbehandlingen hänvisades också till vad utskottet tidigare bl.a. uttalat om att utskottet utgår ifrån att regeringen noga följer utvecklingen av postservicen i landet och utvärderar de förändringar som nyligen skett och sker inom Posten AB. Utskottet anförde i sammanhanget också att man inom ramen för den årliga resultatredovisningen för riksdagen förutsätter en avrapportering av hur det postpolitiska målet om en posttjänst av god kvalitet i hela landet uppfylls.

Utskottet konstaterade också bl.a. att många av de frågeställningar som aktualiserats i motioner kommer att tas upp och analyseras av den tillsatta utredningen om en ny reglering av postverksamhet och behov av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen. Såvitt utskottet kunde bedöma skulle flertalet av de behandlade motionsförslagen komma att bli prövade inom ramen för utredningens uppdrag. I sammanhanget ville utskottet särskilt erinra om den möjlighet som utredaren hade att ta upp de ytterligare frågor som ansågs behöva övervägas inom ramen för uppdraget.

Utskottet kan nu konstatera att Post- och kassaserviceutredningen (dir. 2003:117) har analyserat effekterna av liberaliseringen av postmarknaden och utvärderat nuvarande lagstiftning i förhållande till postmarknadens utveckling. Slutbetänkandet Postmarknad i förändring (SOU 2005:5) överlämnades till regeringen den 25 januari 2005. I betänkandet föreslås bl.a. nya politiska mål för postområdet, att nuvarande prisreglering slopas, möjlighet för tillståndsmyndigheten att återkalla tillstånd samt åtgärder mot otydlig prissättning och diskriminering. Betänkandet har remissbehandlats och regeringen avser att återkomma i frågan.

Frågan om post- och kassaservicen i landet är enligt utskottets mening en viktig fråga, och utskottet välkomnar därför att regeringen på ett grundligt sätt utrett post- och kassaservicen i landet. Utskottet utgår ifrån att resultatet av detta utredningsarbete leder till att förutsättningar även fortsättningsvis tryggar en väl fungerande postmarknad med effektiva posttjänster, tillgängliga för alla till en servicenivå som motsvarar användarnas behov.

Utskottet vill särskilt påpeka det orimliga i att Posten AB kan flytta postlådor flera kilometer och sedan erbjuda s.k. hämta-lämna - service. Som utskottet ser det kan inte detta överensstämma med utskottets uppfattning om att det skall finnas en god postservice över hela landet.

Det gäller självklart även kassaservicen, där utskottet vill framhålla betydelsen av att ha en väl fungerande kassaservice i hela landet. Utskottet utgår vidare ifrån att regeringen vidtar erforderliga åtgärder om den årliga uppföljningen av kassaservicen i landet som Post- och telestyrelsen (PTS) genomför på regeringens uppdrag visar brister i serviceutbudet och inte motsvarar samhällets behov och det mål som angetts av statsmakterna.

Utskottet vill i sammanhanget erinra om att statsrådet Ulrica Messing i svar på skriftliga frågor i september 2005 redovisat att utvecklingen på postområdet följs mycket noga och att statsrådet inte skulle tveka att vidta åtgärder om det visar sig att statens krav på postservicen inte tillgodoses.

Som utskottet ser det är regeringen uppmärksam på frågor av det slag som tas upp i motionerna. Utskottet förutsätter att dessa frågor kommer att övervägas i det pågående beredningsarbetet.

Mot bakgrund av vad utskottet nu anfört avstyrks därför motionsförslagen om ansvar för post- och kassaservicen.

Prisreglering

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen gör ett tillkännagivande om att förändring av prisregleringen inom postområdet bör bli föremål för riksdagens prövning.

Jämför reservationerna 4 (s) och 5 (v).

Motionsförslag

I *motion 2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp)* framhålls att Posten AB vid upprepade tillfällen begärt hos regeringen att få höja priset med hänvisning till att dess kostnader har ökat mer än vad konsumentprisindex (KPI) gjort. Posten vill byta index med hänvisning till att KPI inte speglar kostnadsutvecklingen på ett relevant sätt. Det har dock aldrig varit avsikten att indexet skulle spegla kostnadsutvecklingen. Valet av prisindexet KPI gjordes eftersom det fanns ett skyddsbehov och riksdagen ville att prisutvecklingen för dessa tjänster inte skulle överstiga inflationen. Med tanke på att Posten AB fortfarande har över 99 % av marknaden för enstaka försändelser kvarstår detta skyddsbehov. Miljöpartiet de gröna ställde sig bakom regeringens förslag i denna del om att regeringen skulle få i uppdrag att utforma ett nytt pristak. Men tanken var alltså inte att regeringen skulle göra avsteg från skyddsbehovet för att anpassa det till ökade kostnader för Posten AB (*yrkande 2*).

I *motion 2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c)* hänvisas till att Posten lämnade in en skrivelse till regeringen 30 augusti 2001 med en begäran om att pristaket skulle avskaffas eller revideras på grund av Postens kostnadsökningar. Därefter har regeringen anfört att pristaket även bör ta hänsyn till Postens kostnadsutveckling. Denna framställan innebar en förändring av gällande beslut som inte underställts riksdagens prövning.

Riksdagen har givit regeringen ett bemyndigande att utforma ett pristak med syfte att skydda dem som skickar enstaka brev försändelser. Ingenstans i propositionen om detta bemyndigande angavs att hänsyn skulle tas

till Postens kostnadsökningar. En revidering av pristaket, som innebär hänsynstagande till kostnadsutvecklingen, bör därför först förankras hos riksdagen.

Det finns enligt motionärerna inget skäl att tillåta en ytterligare prishöjning över den allmänna prisnivån som finns i det pristak som gäller i dag. Det är inte rimligt att det skall bli ännu mer lönsamt på kundernas bekostnad när dessa saknar alternativ till Posten för denna typ av försändelser. En förändring av gällande pristak för enskilda försändelser som befordras över natt är inte acceptabel (*yrkande 2*).

I *motion 2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd)* anføres att Post- och telestyrelsen har fått i uppdrag av Post- och kassaserviceutredningen att göra en lägesbeskrivning av den svenska postmarknaden. I denna lägesbeskrivning visas tydligt hur Posten kraftigt höjt priserna där konkurrensen är begränsad och omvänt. Det intressanta är att ställa detta mot det som Posten i dag driver om ett borttagande eller en revidering av pristaket för enstaka övernattbefordrade försändelser. Posten vill få pristaket avskaffat på den enda och begränsade del av sitt verksamhetsområde som är prisreglerat trots att man höjt priset avsevärt mer på denna delmarknad än den allmänna prisutvecklingen och även mer än arbetskraftskostnadsutvecklingen.

Skyddsbehovet som motiverade pristaket, dvs. att det i princip endast finns Posten som distribuerar enstaka försändelser, finns kvar i dag. Det finns således goda argument för varför det existerande pristaket i stället skulle tillämpas mer strikt än i dag, dvs. att inte tillåta den avrundning som gör att Posten i dag har kunnat höja priset med 10 % trots att KPI inte höjts i motsvarande utsträckning. Pristaket bör åtminstone finnas kvar i oförändrad form (*yrkande 15*).

I *motion 2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v)* anføres att kopplingen till konsumentprisindex (KPI) inte längre är möjlig. Kostnaderna för löner och transporter ökar mer än KPI. Posten uppnår inte full kostnadstäckning vid nuvarande prisnivå. En prisreglering bör vara kvar men en justering är nödvändig för att uppfylla kravet på kostnadsbaserade priser.

En annan svårighet är ett beslut från Konkurrensverket år 1996 att Posten inte får differentiera sin prissättning. Detta gäller inte övriga operatörer. Prisregleringen och andra restriktioner måste omedelbart ses över och ändras i syfte att få mer rättvisa villkor för Posten AB (*yrkande 6*).

Utskottets ställningstagande

Med anledning av motionsförslagen om prisregleringen inom postområdet vill utskottet erinra om att postlagen (1993:1684) innehåller ett bemyndigande för regeringen att föreskriva att priser för tjänster som ingår i postverksamhet inte får överstiga vissa nivåer. I postförordningen (1993:1709) föreskrivs att den som tillhandahåller en samhälls omfattande posttjänst inte får höja priserna för inrikes befordran av enstaka försändel-

ser som befordras över natt, och som väger högst 500 gram, med mer än förändringen av konsumentprisindex (KPI) mellan juli närmast föregående år och juli året dessförinnan.

Utskottet vill framhålla att Posten AB vid upprepade tillfällen begärt hos regeringen att få höja priset med hänvisning till att dess kostnader har ökat mer än vad konsumentprisindex gjort. Posten vill byta index med hänvisning till att KPI inte speglar kostnadsutvecklingen vid Posten AB på ett relevant sätt. Det har dock aldrig varit avsikten att indexet skulle spegla Postens kostnadsutveckling. Valet av prisindexet KPI gjordes eftersom det fanns ett skyddsbehov och riksdagen ville att prisutvecklingen för dessa tjänster inte skulle överstiga inflationen. Med tanke på att Posten AB fortfarande har över 99 % av marknaden för enstaka försändelser kvarstår detta skyddsbehov.

Utskottet anser således att det inte finns skäl att tillåta en ytterligare prishöjning över den allmänna prisnivån som finns i det pristak som gäller i dag. Det är inte rimligt att det skall bli ännu mer lönsamt på kundernas bekostnad när dessa saknar alternativ till Posten för denna typ av försändelser. En förändring av gällande pristak för enskilda försändelser är inte acceptabel.

Riksdagen har gett regeringen ett bemyndigande att utforma ett pristak med syfte att skydda dem som skickar enstaka brevårsändelser. En revidering av pristaket, som innebär hänsynstagande till kostnadsutvecklingen, bör därför först förankras hos riksdagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna. Därmed tillstyrker utskottet motionerna 2004/05:T331 yrkande 2 (mp), 2004/05:T345 yrkande 2 (c) och 2004/05:T459 yrkande 15 (kd) och avstyrker motion 2004/05:T456 yrkande 6 (v).

Samdistribution av post och tidningar

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslag om samdistribution med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 6 (mp).

Motionsförslag

I motion 2004/05:T248 av Ingegerd Saarinen (mp) anføres att Posten har ett krav på sig att klara brevbefordran över natt. Detta är vällovligt men i många delar av landet fungerar det inte i praktiken. Det beror på att Posten helt enkelt inte har råd att leva upp till riksdagens krav. Vad som dock blir följderna är att bestämmelsen omöjliggör ett rationellt samarbete mellan post- och tidningsdistributionen.

Om regeringen slopade kravet på övernattbefordran av post i vissa glesbygdsområden skulle det i dessa delar av landet öppna möjligheterna för en bättre samordning mellan postutdelning och tidningsdistribution. Posten skulle kunna delas ut på morgonen tillsammans med tidningen och bilarna skulle slippa köra dubbla turer. Samhället i form av statliga Posten och privatägda tidningar skulle göra stora ekonomiska vinster på att samordna distributionen. Även miljön skulle göra vinster i form av lägre koldioxidutsläpp eftersom distributionsbilarna skulle köra avsevärt färre mil.

Med en sådan ordning som beskrivs här ovan skulle samhällets distributionsstöd och Postens resurser räcka till en bättre service för medborgarna även i gleset befolkade bygder.

Utskottets ställningstagande

Med anledning av den väckta motionen om samdistribution av post och tidningar i glesbygd vill utskottet framhålla att det i Post- och kassautredningens slutbetänkande (SOU 2005:5) Postmarknad i förändring tas upp frågor om samdistribution av post och tidningar. Utredningen har studerat möjligheterna till samdistribution av oadresserade tidningar och tidskrifter med adresserade försändelser. Diskussioner har förts med Tidningsutgivarna, som representant för tidningsdistributionsföretagen och Posten om möjligheter till samdistribution. Två principiella huvudalternativ presenteras i utredningen – antingen tar tidningsbudet med sig de adresserade försändelserna eller så tar brevbäraren med sig tidningarna.

Utskottet är inte berett att ta ställning i frågan om samdistribution av post och tidningar under pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet. Motionsförslaget avstyrks därför.

Postboxar och eftersändning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget med hänvisning till pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet.

Jämför reservation 7 (mp).

Motionsförslag

I motion 2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) föreslås att Post- och telestyrelsens föreskrivningsrätt enligt 17 § postlagen även skall gälla villkoren för eftersändning utanför eget distributionsområde och s.k. privat eftersändning.

Motionären vill också ge ett uppdrag till regeringen att återkomma i denna fråga eftersom tillgången på postboxarna inte ens i dag sker på konkurrensneutrala villkor. Trots att regeringen angivit att tillgången skall ske

på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor i förhållande till Postens egen verksamhet har detta inte efterlevts. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på hur tillgången till postboxar och eftersändning skall regleras för att det inte skall råda någon diskriminering mellan postföretagen (*yrkande 1*).

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att frågor om postboxar och eftersändning tas upp i Post- och kassautredningens slutbetänkande (SOU 2005:5) Postmarknad i förändring. Vad gäller frågan om *postboxanläggningar* framgår av utredningen att det genom ändringarna i postlagen (1993:1684) år 1999, infördes bestämmelser om att en tillståndshavare som innehar en anläggning för postöverlämning till mottagare är skyldig att göra det möjligt att försändelser som befordrats av andra tillståndshavare kan nå dessa anläggningar. Detta skulle ske på skäligen och konkurrensneutrala villkor som är icke-diskriminerande i förhållande till vad tillståndshavaren tillämpar för sin egen verksamhet. Enligt utredningen så anser Post- och telestyrelsen (PTS) att lagstiftningen för postboxanläggningar fungerar väl. Några andra klagomål på systemet har inte kommit till utredningens kännedom. Det saknas därför anledning för utredningen att föreslå några åtgärder beträffande befintliga bestämmelser i postlagen om postboxanläggningar.

När det gäller *eftersändning* föreslår utredningen att den som tillhandahåller en samhällsomfattande posttjänst på begäran skall ombesörja att eftersändning av adresserade försändelser som väger högst 2 kg, som befordrats av en annan tillståndshavare, kan ske till en adress som är belägen utanför dennes utdelningsområde.

Även Regelutredningen har i sitt betänkande behandlat frågor om eftersändning. Enligt utredningen bör regler införas i postlagen för eftersändning liksom för tillträde till postboxar.

Mot bakgrund av pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet avstyrks motionsförslaget som rör postboxar och eftersändning.

Tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m.

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser att funktionshindrade personers behov av post- och kassaservice är en angelägen fråga och ser därför positivt på att regeringen särskilt uppmärksammar detta och noga följer utvecklingen på området. Motionsförslagen avstyrks av utskottet.

Jämför reservation 8 (fp, kd, c).

Motionsförslag

I motion 2004/05:N255 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (c) framhålls att en viktig fråga är postservicen på landsbygden. På många ställen fungerar lanthandeln som utlämningsställe för paket och pengar. Då finns ofta krav på en större handikappanpassning än vad den lille lanthandlaren mäktar med ekonomiskt. I detta fall är det inte klarlagt vilket ansvar Posten AB skall ta. Det är viktigt att det blir klarlagt och att samhället tar ett ansvar även i detta sammanhang (*yrkande 3*).

I motion 2005/06:T569 av Olle Sandahl (kd) anføres bl.a. att det finns åtskilliga personer som inte kan röra sig lika fritt som flertalet. Det är en utmaning för beslutsfattare på olika nivåer och i olika sammanhang att planera byggnader och installationer för att passa också funktionshindrade. Ett område som inte utvecklats och som i ytterligt ringa grad är anpassat till funktionshindrades behov, är placeringen av Postens postlådor. På de allra flesta ställen måste den som skall posta ett brev kliva ur bilen, eftersom postlådan är placerad på fel sida vägen och i en höjd som inte lämpar sig för bilister. Detta borde utan större svårigheter kunna åtgärdas på flertalet platser och än lättare vid utplacering av nya postlådor. Problemet kan ses som en detalj, men betyder ändå mycket för den det gäller. Motionären anser att postlådors placering och tillgänglighet för rörelsehindrade bör anpassas till funktionshindrades behov.

Utskottets ställningstagande

Utskottet behandlade ett likalydande förslag om tillgängligheten vid Postens serviceställen hösten 2003 (bet. 2003/04:TU1). Förutom att utskottet hänvisade till utredningen om en ny reglering av postverksamhet och behovet av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen, erinrade också utskottet om att funktionshindrades behov av bl.a. posttjänster och grundläggande kassaservice finansieras över det särskilda anslaget 37:2 som numera benämns *Ersättning för särskilda tjänster till funktionshindrade*. Utskottet underströk – ånyo – vikten av att postservicen utvecklas i former som tillgodoser de funktionshindrades berättigade krav på en god postservice. Enligt utskottets uppfattning var särskilt tillgängligheten för funktionshindrade i fråga om posttjänster och grundläggande kassaservice en fråga som kan förutsättas bli uppmärksammas av utredaren.

Utskottet kan konstatera att Post- och kassautredningen i sitt delbetänkande (SOU 2004:52) Samhällets behov av betaltjänster har tagit upp frågor om tillgängligheten för betaltjänster. Av utredningen framgår bl.a. att en självklar utgångspunkt bör vara att alla – eller i vart fall så gott som alla – i samhället har behov av att kunna utföra betalningar på ett enkelt och effektivt sätt. Utredningens bedömning i denna fråga är att det är en uppgift för marknaden att möjliggöra detta och att det är statens uppgift att se till att marknaden tar sitt ansvar.

Utskottet vill i sammanhanget framhålla att regeringen fortlöpande följer utvecklingen på postområdet ur ett konsumentperspektiv och ett regionalt utvecklingsperspektiv samt med beaktande av funktionshindrade personers behov. Vidare har Post- och telestyrelsen (PTS) i uppdrag att redovisa vilka tjänster som upphandlas för personer med funktionshinder, hur samarbetet med berörda handkapporganisationer bedrivs och bedöma den kvalitet som tjänsterna håller. Bland återrapporteringskraven återfinns den utsträckta lantbrevbärarservice för äldre och funktionshindrade i glesbygd som PTS upphandlar. Det är 1 620 hushåll som för närvarande har tillgång till denna tjänst, vilket innebär att dessa grupper har möjlighet att utföra grundläggande kassatjänster i bostaden.

Utskottet anser att funktionshindrade personers behov av post- och kassaservice är en angelägen fråga och ser därför positivt på att regeringen särskilt uppmärksammar detta och noga följer utvecklingen på området. Som utskottet ser det förutsätts därför frågor av det slag som tas upp i motionerna uppmärksammas av regeringen. Något initiativ från riksdagens sida är därför inte påkallat.

Motionsförslagen om tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m. avstyrks följaktligen.

Avregleringen inom EU-området

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslagen med bl.a. hänvisning till EU:s postdirektiv om bl.a. gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster.

Jämför reservation 9 (m, fp).

Motionsförslag

I *motionerna 2004/05:T468 yrkande 35* och *2005/06:T559 yrkande 38 av Erling Bager m.fl. (fp)* anføres att regeringen bör driva på i EU, så att avregleringen av postmarknaden genomförs i fler länder. I dag kan t.ex. en monopolist i ett annat EU-land gå in och ta andelar på den svenska marknaden, medan svenska postaktörer inte har denna möjlighet i andra länder.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan konstatera att liberaliseringen av den europeiska postmarknaden fortgår i enlighet med den tidsplan som är bestämd enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 97/67/EG om gemensamma regler för utvecklingen av gemenskapens inre marknad för posttjänster och för förbättring av kvaliteten på tjänsterna, det s.k. postdirektivet. Utskottet vill också anföra att gränsen för vad som får skyddas av monopol år 2006

sänks till 50 gram eller två och en halv gånger normalportot. Sverige har sedan flera år tillbaka genomfört direktivet i nationell lagstiftning och kommer att delta aktivt i arbetet med nästkommande direktiv på postområdet i syfte att få gehör för svenska ståndpunkter. I Europeiska kommissionens rapport, KOM (2005) 102 slutlig, som publicerades i mars 2005 om tillämpningen av postdirektivet konstaterar kommissionen att det för närvarande inte finns någon anledning att justera den ursprungliga tidsplanen för liberaliseringsprocessen.

Utskottet vill också framhålla att Post- och kassautredningen i sitt slutbetänkande (SOU 2005:5) har uppmärksammat frågan om EU:s reglering och handlingsvägar för framtiden.

Utskottet finner inte skäl att ta något initiativ i frågan om avregleringen inom EU-området i enlighet med vad som föreslås i motionen. Motionsförslaget avstyrks följaktligen.

Gemensamt nordiskt porto

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsförslaget med hänvisning till vad regeringen uttalat i samband med att frågan varit föremål för behandling i det nordiska samarbetet.

Jämför reservation 10 (fp, kd).

Motionsförslag

I *motion 2005/06:T293 av Helena Bargholtz (fp)* anförs bl.a. att föreningen Norden redan på 1950-talet fick igenom att portot för inrikes brev också skulle gälla för post till de nordiska grannländerna för att göra det lättare att ha kontakt mellan dessa. Föreningen Norden lyckades också få till stånd passfrihet mellan länderna. Man var pådrivande att få fram en samsyn på både sociala frågor och arbetslöshet mellan de nordiska länderna. Mycket av detta har sedan EU tagit till sig och gjort till regler inom unionen.

När Posten blev bolag i början av 1990-talet blev plötsligt Danmark ett ”utland”. Portot för brev en sträcka som vi kan se med blotta ögat över Öresund blev högre än motsvarande försändelse till Kiruna, medan portot från Finland m.fl. grannländer till Sverige är billigare än tvärtom. Från Finland och Tyskland är portot dessutom samma till hela EU. Deras postverk arbetar konsekvent, enligt de politiska partiernas intentioner, och de är effektiva.

Motionären anser att det skall finnas ett gemensamt porto inom Norden. Vill man ha en integrering i t.ex. Öresundsregionen och ett närmande till Baltikum räcker det inte med stolta paroller och stora ord.

Utskottets ställningstagande

Utskottet kan ha en viss förståelse för de synpunkter som framförs i motionen om angelägenheten av att främja en fortsatt nordisk integration. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att ämnet har varit uppe till behandling i det nordiska samarbetet. Senast skedde detta i januari 2003 när statsrådet Ulrica Messing i svar på en skriftlig fråga av Anita Johansson (s) till Nordiska ministerrådet bl.a. anförde att målsättningen i framtiden bör vara en gemensam inre marknad för posttjänster i Europa. Statsrådet anförde att liberaliseringen av postmarknaden i de nordiska länderna samt Sveriges, Danmarks och Finlands medlemskap i Europeiska unionen har medfört att det vid de allra flesta tillfällen inte är de nordiska regeringarna som styr portosättningen. Det är styrelserna för bolagen som fastställer de aktuella portosatserna. Avskaffandet av det s.k. Nordenportot bör även ses i ljuset av att porton bör vara kostnadsbaserade. Nordiska ministerrådet anser således att det inte är möjligt för de nordiska regeringarna att ingripa i företagens prissättning av brev som sänds inom Norden.

Utskottet delar statsrådets synpunkter och anser att motionsförslaget om ett gemensamt nordiskt porto inte bör föranleda något initiativ från riksdagens sida. Motionsförslaget avstyrks följaktligen.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (m, fp)

av Elizabeth Nyström (m), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ansvar för post- och kassaservice. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 34 och

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 37 och

avslår motionerna

2004/05:T289 av Annika Qarlsson och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 1,

2005/06:T437 av Rigmor Stenmark (c) yrkande 3,

2005/06:T439 av Rigmor Stenmark (c),

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (båda kd),

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15.

Ställningstagande

Vi vill framhålla att postmarknaden har avreglerats och alltmer utsatts för konkurrens under senare år. På många orter finns flera aktörer som delar ut och distribuerar post. Detta är positivt och denna utveckling måste få fortsätta. Det är viktigt att Posten AB inte utnyttjar sin dominerande ställning på postmarknaden genom att via prissättning m.m. konkurrera ut konkurrerande bolag. Vi anser att det är viktigt att postlagen följs noga även på den avreglerade postmarknaden, så att post- och kassaservice kan upprätthållas i hela landet på lika villkor. Det är av vikt att postservicens utlämningsställen fungerar väl också för funktionshindrade. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

2. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (kd, c) av Sven Bergström (c) och Tuve Skånberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ansvar för post- och kassaservice. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:T289 av Annika Carlsson och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 1,

2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (båda kd) och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15 och avslår motionerna

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 34,

2005/06:T437 av Rigmor Stenmark (c) yrkande 3,

2005/06:T439 av Rigmor Stenmark (c),

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1–5,

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 37 och

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14.

Ställningstagande

Vi anser att det är viktigt att skapa goda förutsättningar för människor som bor på landsbygden. Många hushåll och företag i glesbygden har drabbats av Postens neddragningar i serviceutbudet. Av besparingsskäl kan Posten flytta postlådar flera kilometer bort från bostaden och i stället mot betalning erbjuda s.k. hämta-lämna-service, som kan medföra en kostnad på 1 250 – 2 500 kr per månad. Det är helt orimligt att privatpersoner skall behöva betala 20 000 till 30 000 kr per år för något som borde vara en självklar samhällsfunktion för alla medborgare. Posten hänvisar till Post- och telestyrelsens (PTS) gällande riktlinjer och avser inte att ändra sina besparingsåtgärder. Ett grundfel i dessa riktlinjer är att det tillåter Posten att få ha så stora skillnader i samhällsviktig infrastruktur mellan glesbygd och tätort. Vi föreslår att PTS riktlinjer ses över för att förhindra försämringen av postservicen i glesbygd.

Vi anser att det måste ställas tydliga krav på produktionsutvecklingen i det pågående förändringsarbetet, så att verksamheten kvalitetssäkras kontinuerligt för att alla skall kunna garanteras en bra post- och kassaservice i hela landet. Postens funktion i landets alla bygder fyller såväl ett socialt som serviceinriktat behov. Vikten av att bibehålla den inriktningen är

väsentlig och skall betonas i ägardirektiven. Vi anser också att lantbrevbärarnas arbete och ansvar skall kunna utvecklas så att det fungerar som mobila postcenter.

Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

3. Ansvar för post- och kassaservice, punkt 1 (v)

av Karin Thorborg (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om ansvar för post- och kassaservice. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v) yrkandena 2–4 och

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkandena 1–5 och

avslår motionerna

2004/05:T289 av Annika Qarlsson och Sven Bergström (båda c) yrkandena 1 och 2,

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v) yrkandena 1 och 5,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 1,

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 34,

2005/06:T437 av Rigmor Stenmark (c) yrkande 3,

2005/06:T439 av Rigmor Stenmark (c),

2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (båda kd),

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 37,

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s) yrkande 14 och

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15.

Ställningstagande

Vänsterpartiet anser att det är dags att kräva att bankerna tar ett samhällsansvar och ansvar för de kostnader som kassaservicen medför, även om uppgiften om tillhandahållandet går till en myndighet eller Posten AB. Det är närmast en skandal att detta har fått fortgå så länge. Uppgiften att säkerställa den grundläggande betalservicen i hela landet och kostnaderna därför bör gå till banker och kreditinstitut. Liksom i Finland skall de enligt lag få en förpliktelse att ansvara för grundläggande betalservice. Genom denna lagändring åläggs de att betala fullt ut vad betalservicen kostar. Detta eftersom det är bankernas bristande ansvar för sina kunder som skapat behovet av särskilda insatser. En proposition i frågan om kassaservicen aviserades till våren 2005. Någon proposition lades dock inte fram. Detta är olyckligt, främst för den personal som arbetar inom kassaservicen och som nu får leva i fortsatt ovisshet om framtiden. De får samtidigt se sina hel-tidstjänster förvandlas till halvtidstjänster, vilket ger ett sämre utgångsläge

inför inträdet i arbetslösheten eller pensioneringen. Regeringen måste snabbt fatta ett avgörande och ge besked i frågan om den svenska kassaserVICEN.

Inom EU planeras att utvärdera effekterna av öppnandet av postmarknaden. Sverige har i och med avregleringen redan gått längre än samtliga medlemsländer. De stora postländerna kan i skydd av sina monopol agera i Sverige medan svenska aktörer inte kan agera i dessa länder. Vänsterpartiets ståndpunkt är att det vore olyckligt att genomföra större förändringar eller ta vidare steg innan det går att se vilka effekter utvecklingen inom EU får på Postens område. En utökad konkurrens enligt Post- och kassautredningens förslag leder till att andra länders dominerande postoperatörer lättare kan bredda sina marknader till att även omfatta den svenska. Frågan om en eventuell fortsatt konkurrensutsättning måste enligt Vänsterpartiet ställas i relation till det övergripande målet för postservicen. Ökad konkurrens får aldrig bli ett självändamål anser Vänsterpartiet.

Vänsterpartiet vill också framhålla att Postens orättvisa spelregler gör att det blir stora svårigheter att bibehålla såväl servicenivå som enhetsporto. För att säkerställa en god service åt kunderna är det viktigt att de ramvillkor som fastläggs i postlagen anpassas så att en förnuftig balans mellan skyldigheter och rättigheter för Posten uppstår. Den samhällsomfattande posttjänsten måste vara finansierad helt ut. Redan nu lider Posten AB av ett regelverk som gör att det blir svårt att utföra ett samhällsuppdrag på en konkurrensutsatt marknad. Villkoren måste bli rättvisa i förhållande till ”russinplockarna”. De orättvisa spelreglerna för konkurrens på marknaden för Posten måste tas bort. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

4. Prisreglering, punkt 2 (s)

av Carina Moberg (s), Jarl Lander (s), Krister Örnfjäder (s), Claes-Göran Brandin (s), Monica Green (s), Börje Vestlund (s) och Berndt Sköldestig (s).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår motionerna

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) yrkande 2,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 2,

2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15 och

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6.

Ställningstagande

Socialdemokraterna vill framhålla att det inom ramen för Post- och telestyrelsens (PTS) ekonomiska tillsyn skall säkerställas att den samhällsomfattande posttjänsten erbjuds till rimliga priser. Som framgått har regeringen nyligen utrett frågan om en ny reglering av postverksamheten och behovet av statliga insatser för den grundläggande kassaservicen. I utredningens slutbetänkande (SOU 2005:5) Postmarknad i förändring föreslås att prisregleringen enligt postförordningen upphävs. En analys, som utredningen gjort, visar att nuvarande index som är baserat på KPI är korrekt, om man anser att det finns grupper som är särskilt skyddsvärda. Utredningen anser dock att detta skyddsvärde inte längre är relevant eftersom portokostnaderna motsvarar en mycket liten del av de totala utgifterna för såväl privatpersoner som småföretag.

Utredningens uppdrag var att utreda hur framtidens postmarknad skall regleras. Att enbart rycka ut Postens AB:s prisreglering är att förekomma utredningens och regeringens samlade bedömning av postmarknaden. Bedömningen bör göras utifrån ett helhetsperspektiv.

I sammanhanget kan vidare nämnas att Regelutredningen föreslagit att Postens pristak bör behållas och reformeras. Enligt utredningen bör pristaket i högre utsträckning ta hänsyn till kostnader som är relevanta för postverksamhet och att en effektivitetsfaktor bör införas.

Mot bakgrund av pågående beredningsarbete inom Regeringskansliet bör motionsförslagen om prisregleringen på den samhällsomfattande posttjänsten därför avstyrkas.

5. Prisreglering, punkt 2 (v)

av Karin Thorborg (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om prisreglering. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v) yrkande 6 och avslår motionerna

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) yrkande 2,

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c) yrkande 2 och

2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd) yrkande 15.

Ställningstagande

Vänsterpartiet framhåller att kopplingen till konsumentprisindex (KPI) inte längre är möjlig. Kostnaderna för löner och transporter ökar mer än KPI. Posten uppnår inte full kostnadstäckning vid nuvarande prisnivå. En prisreglering bör vara kvar men en justering är nödvändig för att uppfylla kravet på kostnadsbaserade priser.

En annan svårighet är ett beslut från Konkursverket år 1996 att Posten inte får differentiera sin prissättning. Detta gäller inte övriga operatörer. Prisregleringen och andra restriktioner inom postområdet måste omedelbart ses över och ändras i syfte att få mer rättvisa villkor för Posten AB. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

6. Samdistribution av post och tidningar, punkt 3 (mp)

av Claes Roxbergh (mp) och Mikael Johansson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om samdistribution av post och tidningar. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:T248 av Ingegerd Saarinen (mp).

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna vill framhålla att kravet att Posten AB skall klara brevbefordran över natt är vällovligt, men i många delar av landet fungerar detta inte i praktiken. Det beror på att Posten helt enkelt inte har råd att leva upp till riksdagens krav. Vad som dock blir följderna är att bestämmelsen omöjliggör ett rationellt samarbete mellan post- och tidningsdistributionen.

Om regeringen slopade kravet på övernattningsbefordran av post i vissa glesbygdsområden skulle det i dessa delar av landet öppna möjligheterna för en bättre samordning mellan postutdelning och tidningsdistribution. Posten skulle kunna delas ut på morgonen tillsammans med tidningen och bilarna skulle slippa köra dubbla turer. Samhället i form av statliga Posten och privatägda tidningar skulle göra stora ekonomiska vinster på att samordna distributionen. Även miljön skulle göra vinster i form av lägre koldioxidutsläpp eftersom distributionsbilarna skulle köra avsevärt färre mil.

Med en sådan ordning som beskrivs här ovan skulle samhällets distributionsstöd och Postens resurser räcka till en bättre service för medborgarna även i gles befolkade bygder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

7. Postboxar och eftersändning, punkt 4 (mp)

av Claes Roxbergh (mp) och Mikael Johansson (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om postboxar och eftersändning. Därmed bifaller riksdagen motion

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp) yrkande 1.

Ställningstagande

Miljöpartiet de gröna anser att Post- och telestyrelsens föreskrivningsrätt enligt postlagen 17 § även skall gälla villkoren för eftersändning utanför eget distributionsområde och s.k. privat eftersändning.

Vi vill också ge ett uppdrag till regeringen att återkomma i denna fråga eftersom tillgången på postboxarna inte ens i dag sker på konkurrensneutrala villkor. Trots att regeringen angivit att tillgången skall ske på konkurrensneutrala och icke-diskriminerande villkor i förhållande till Postens egen verksamhet har detta inte efterlevts. Därför bör regeringen återkomma till riksdagen med förslag på hur tillgången till postboxar och eftersändning skall regleras för att det inte skall råda någon diskriminering mellan postföretagen. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

8. Tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m., punkt 5 (fp, kd, c)

av Runar Patriksson (fp), Sven Bergström (c), Christer Winbäck (fp) och Tuve Skånberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om tillgängligheten vid Postens serviceställen m.m. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:N255 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c) yrkande 3 och

2005/06:T569 av Olle Sandahl (kd).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att en viktig fråga är postservicen på landsbygden. På många ställen fungerar lanthandeln som utlämningsställe för paket och pengar. Då finns ofta krav på en större handikappanpassning än vad den lille lanthandlaren mäktar med ekonomiskt. I detta fall är det inte klarlagt vilket ansvar Posten AB skall ta. Det är viktigt att det blir klarlagt och att samhället tar ett ansvar även i detta sammanhang.

En annan viktig fråga är för beslutsfattare på olika nivåer och i olika sammanhang att planera byggnader och installationer för att passa också funktionshindrade. Ett område som inte utvecklats och som i ytterligt ringa grad är anpassat till funktionshindrades behov, är placeringen av Postens postlådor. På de allra flesta ställen måste den som skall posta ett brev kliva ur bilen, eftersom postlådan är placerad på fel sida vägen och i en höjd som inte lämpar sig för bilister. Detta borde utan större svårigheter kunna åtgärdas på flertalet platser och än lättare vid utplacering av nya postlådor. Vi anser att postlåders placering och tillgänglighet för rörelsehindrade bör anpassas till funktionshindrades behov. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

9. Avregleringen inom EU-området, punkt 6 (m, fp)

av Elizabeth Nyström (m), Jan-Evert Rådström (m), Runar Patriksson (fp), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om avregleringen inom EU-området. Därmed bifaller riksdagen motionerna

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 35 och

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp) yrkande 38.

Ställningstagande

Vi anser att regeringen bör driva på i EU, så att avregleringen av postmarknaden genomförs i fler länder. I dag kan t.ex. en monopolist i ett annat EU-land gå in och ta andelar på den svenska marknaden, medan svenska postaktörer inte har denna möjlighet i andra länder. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

10. Gemensamt nordiskt porto, punkt 7 (fp, kd)

av Runar Patriksson (fp), Christer Winbäck (fp) och Tuve Skånberg (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen om gemensamt nordiskt porto. Därmed bifaller riksdagen motion

2005/06:T293 av Helena Bargholtz (fp).

Ställningstagande

Vi vill framhålla att föreningen Norden redan på 1950-talet fick igenom att portot för inrikes brev också skulle gälla för post till de nordiska grannländerna för att göra det lättare att ha kontakt mellan dessa. Föreningen Norden lyckades också få till stånd passfrihet mellan länderna. Man var pådrivande att få fram en samsyn på både sociala frågor och arbetslöshet mellan de nordiska länderna. Mycket av detta har sedan EU tagit till sig och gjort till regler inom unionen.

När Posten blev bolag i början av 1990-talet blev plötsligt Danmark ett ”utland”. Portot för brev en sträcka som vi kan se med blotta ögat över Öresund blev högre än motsvarande försändelse till Kiruna, medan portot från Finland m.fl. grannländer till Sverige är billigare än tvärtom. Från Finland och Tyskland är portot dessutom samma till hela EU. Deras postverk arbetar konsekvent, enligt de politiska partiernas intentioner, och de är effektiva.

Vi anser att det skall finnas ett gemensamt porto inom Norden. Vill man ha en integrering i t.ex. Öresundsregionen och ett närmande till Baltikum räcker det inte med stolta paroller och stora ord. Detta bör riksdagen som sin mening ge regeringen till känna.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2004

2004/05:T248 av Ingegerd Saarinen (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om lagändring för att öka möjligheterna till samdistribution av tidningar och post i glesbygd.

2004/05:T289 av Annika Qarlsson och Sven Bergström (båda c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om tydliga krav på produktionsutveckling och kvalitets-säkring för att garantera att en bra och säker post- och kassaservice tillhandahålls i hela landet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att lantbrevbärarnas uppgifter utvecklas att även gälla mot företag som mobila postcenter.

2004/05:T331 av Mikael Johansson (mp):

1. Riksdagen begär att regeringen lägger fram förslag till ändring i postlagen beträffande postboxar och eftersändning i enlighet med vad i motionen anføres.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om pristaket för enstaka brevfrändelser.

2004/05:T344 av Karin Thorborg m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att inga beslut skall fattas angående kassaservicen innan den pågående utredningen om avregleringen lagt fram sitt betänkande.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att staten även i fortsättningen skall ansvara för tillgången till kassaservice i hela landet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att upphandling av samhällsbetalda betaltjänster inte skall införas.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Posten AB får i uppdrag att tillhandahålla en rikstäckande kassaservice med full kostnadstäckning.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att bankerna i enlighet med motionens förslag åläggs ansvara för de kostnader som kassaservicen medför.

2004/05:T345 av Jörgen Johansson m.fl. (c):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om postens sociala och serviceinriktade verksamhet i landets alla delar.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att gällande pristak för försändelser som befordrats över natt skall bestå.

2004/05:T459 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att pristaket för enstaka övernattnbefordrade försändelser skall kvarstå i oförändrad form.

2004/05:T468 av Erling Bager m.fl. (fp):

34. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en att upprätthålla en post- och kassaservice i hela landet på lika villkor.
35. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om avreglering av postmarknaden i EU-området.

2004/05:N255 av Margareta Andersson och Birgitta Carlsson (båda c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om att Posten AB i högre utsträckning tar ansvar för handikapptillgängligheten vid sina serviceställen.

Motioner från allmänna motionstiden hösten 2005

2005/06:T293 av Helena Bargholtz (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anføres om att återinföra den tidigare modellen för nordiskt porto.

2005/06:T437 av Rigmor Stenmark (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en väl utbyggd postservice i hela länet.

2005/06:T439 av Rigmor Stenmark (c):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att staten måste säkerställa en för medborgarna väl fungerande postgång.

2005/06:T456 av Lars Ohly m.fl. (v):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att bankerna åläggs ansvara för kassaservicen och de kostnader den medför.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ett beslut om framtiden för Svensk Kassa-service fattas snarast.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att invänta kommande EU-direktiv innan avgörande beslut tas inom postområdet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att ökad konkurrens inom postverksamheten inte får bli ett självändamål.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om att de orättvisa spelreglerna för konkurrens på marknaden för Posten AB tas bort.
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att prisregleringen inom postområdet ses över.

2005/06:T509 av Mikael Oscarsson och Ragnwi Marcelind (båda kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om åtgärder för att EU:s postdirektiv skall efterlevas i Sverige och Postens försämringar stoppas.

2005/06:T559 av Erling Bager m.fl. (fp):

37. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att upprätthålla en post- och kassaservice i hela landet på lika villkor.
38. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avreglering av postmarknaden i EU-området.

2005/06:T569 av Olle Sandahl (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om det ansvar staten har som ägare till Posten AB när det gäller postlådors placering och tillgänglighet för rörelsehindrade.

2005/06:T578 av Agneta Lundberg m.fl. (s):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att staten även fortsättningsvis måste ta ansvar för
att upprätthålla både en god postservice och en väl fungerande betal-
nings- och kassaservice i hela landet.

2005/06:T608 av Johnny Gylling m.fl. (kd):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i moti-
onen anförs om att PTS:s riktlinjer skall ses över för att förhindra
försämring av postservicen i glesbygd.